

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Rituale (Kranken- und Sterberitus, Begräbnisritus), lat.
mit dt. Rubriken · Totenoffizium, lat. · Prozessionale, lat.
mit dt. Rubriken · ‚Donaueschinger Passion‘
(Evangelienlesungen zur Passion mit ...**

**Oberrheinischer Sprachraum (Straßburg,
Dominikanerinnenkloster St. Nikolaus in undis oder Freiburg i.
Br., Dominikanerinnenkloster Adelhausen), um 1470-1475**

Lc 22,1-71; 23,1-53

[urn:nbn:de:bsz:31-93571](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93571)

q̄ erat parasceue. q̄ ē ante sabb̄m
ioseph venit ab aromathia nobilis decurio
qui et ip̄e expectans regnū dī &
audacter introuit ad pylatū & pe-
tuit corp⁹ ihu. Pylatq; aut̄ mirabat̄
si iam obisset. Et accersito centuri-
one. interrogauit eū si iā mortu⁹
esset. Et cū cognouisset a centurione.
donauit corpus ioseph. Ioseph aut̄
mercatq; syndone. & depones eū
eū inuoluit syndone. & posuit in
monimēto. q̄d erat excisū in pe-
tra. Et aduoluit lapidem magnū
ad hostiū monimenti. *2ª feria Quarta
Passio dñi nr̄i ihu xp̄i sc̄dm lucam.*
In illo tempe **H** dpp̄inquabat dies
festus azimoz. qui dicit̄ pascha.
Et querebant p̄ncipes sacerdotū
& scribe quomodo ihu interficerēt.
timebant uero plebem. Intrant
aut̄ sathanas in iudam q̄ cognom̄

nabat
& abuit
cerdoti
dū illū
sunt. &
dare.
bat op
illū sin
azy mo
adi pa
hannē
nobis
d̄ illi d
Et d̄p̄
tib; vo
uobis l
portat
mū m
tri fan
gister.
pasch

nabat scarioth unū de duodecī
 et abiit et locutus ē cū p̄cipibz sa-
 cerdotū et magistratibz quē admo-
 dū illū traderet eis. Et gansi-
 sunt: et pacti sūt pecuniam illi
 dare. Et spopondit. Et quere-
 bat oportunitatē: ut traderet
 illū sine turbis. Venit aut̄ dies
 azymoz in qua necesse erat oc-
 cidi pascha: et misit petrū et io-
 hannē dicens. Emites parate
 nobis pascha: ut manducem?
 At illi dixerūt. Vbi vis parem?
 Et dixit ad eos. Ecce introeun-
 tibz vobis incantatem. Occurret
 vobis homo amphoram aque
 portans. Sequimini eū. in do-
 mū in qua intrat: et dicetis pa-
 tri familias domū. Dicit ē ma-
 gister. Vbi ē dixerunt vbi
 pascha cū discipulis meis manducē.

Et ipse vobis monstrabit cenaculum
magnum stratum: et ibi parate. **S**im-
tes autem in venerunt sic dixit illis:
et paraverunt pascha. **E**t cum facta
esset hora discubuit: et duodecim
apostoli cum eo. **E**t ait illis. **D**eside-
rio desideravi hoc pascha mandu-
care vobiscum: ante quam paci-
ar. **D**ico enim vobis: quia ex hoc non ma-
ducabo illud donec impleatur
in regno dei. **E**t accepto calice:
gras egit et dixit. **A**ccipite et di-
vidite inter vos. **D**ico enim vobis:
quod non bibam de generatione vi-
tis donec regnum dei veniat. **E**t
accepto pane: gras egit ac fre-
git et dedit eis dicens. **H**oc est
corpus meum quod pro vobis datur. **H**oc
hoc facite in mea commemora-
tione. **S**imiliter et calicem post-
quam cenavit dicens. **H**ic est calix

nomi te
qui puo
eae ma
in mens
secundum
verinta
tradet.
se. quis
esset. et
eos. que
Dicit a
eor. et a
eos ben
se. si qui
minor. et
strator.
ambit a
qui recu
vrm su.
estas qui
tacionb

nouū testamētū in sanguine meo.
 quī pro uobis fundetur. **V**eruntamē
 ecce manū tradentis me mecum ē
 in mensa. **E**t quidem filius hōis
 secundum quod defunctū est vadit.
Veruntamē uē illi hominī pro quē
 tradet. **E**t ipī ceperunt querere int̄
 se: quis esset ex eis quī hoc factur⁹
 esset. **I**stā ē autē contencio inter
 eos: quis eorū uideret esse maior.
Dixit autē eis. **R**eges gentiū ducunt
 eorū: et quī potestate habent sup̄
 eos beneficia uocant. **V**os autē nō
 sic. s; quī maior est. in uob; fiat sic
 minor. et quī p̄cessor ē sic mini-
 strator. **N**am quis maior ē quī re-
 cumbit an quī ministrat? **N**onne
 quī recumbit? **E**go autē in medio
 uerū sū: sic quī ministrat. **V**os autē
 estis quī p̄mansistis mecum in temp-
 tationib; meis. et ego dispono uo-

abit cenaculi
 parate. **E**im
 dixit illis.
 Et cū factū
 et duodecim
 is. **D**eside
 ascha mandu-
 mā p̄cipit.
 hoc nō mā-
 impleatur
 p̄cipit calice.
 capite et di-
 co em uobis.
 ratione vi-
 uemat. **E**t
 egit ac fre-
 s. hoc est
 b datur hoc
 memoracio
 uem post
 hic est calic

his sic disposuit in pr̄ m̄s regnum
ut edatis & bibatis sup mēsa meam
in regno meo. & sedeat̄ sup thro-
nos iudicantes duodecī tribus isrl̄
dit aut̄ dñs. **S**ymon symon. ecce
sathanas expetuit vos ut cribra-
ret sic triticiū. ego aut̄ rogam p̄ te
ut nō deficiat fides tua. & tu aliqua-
do conuersus confirma fr̄es tuos. **Q**
dixit ei. **D**ñe tecū sū paratq̄ & in
carcerē & in mortem ire. **E**t ille dix̄.
Adico t̄ petre. nō cantabit hodie
gulḡ donec ter abneges nosse me.
Et dixit eis. **Q**uando nisi vos sine
saculo & pera & calciamentis. niq̄
aliquid defuit vob̄. **at̄** illi dixerūt.
Nihil. **D**ixitq̄ eis. **S**ed n̄c q̄ h̄t
sacculū. tollat s̄lr̄ & perā & q̄n̄ habet
tunicā suā vendat & emat gladiū.
Adico ei vob̄. qm̄ adhuc hoc qd̄ sc̄p̄-
tū ē oportet impleri in me. & qd̄
cū iniquis deputatq̄ ē. **E**t em̄ ea

que sunt
illi dixerunt
hic. **at̄** n̄
egressus.
tē olivaz
Et cū ven-
te. ne in
tpe abut
tus ē lap
bat diceb
istū ame.
tua fiat
de celo. c̄
ma p̄lix
eis sic g
interra.
& veniss
eos dorm
illis. **Q**
ne intret
eoloquer

que sunt de me. finem habent. **Et**
 illi dixerunt. **Domine** ecce gladium duo
 hic. **Et** ille dixit eis. **Satis** est. **Et**
 egressus: ibat secundum consuetudinem immo-
 te olivaz. **Secuti** sunt autem ihesu et discipuli.
Et cum venisset ad locum: dixit illis. **Ora-**
te: ne intretis temptationem. **Et**
 ipse ~~alium~~ annulus est ab eis quantum iac-
 tus est lapidis: et positus gemmis ora-
 bat dicens. **De** si vis transfer calicem
 istum a me. **Veritatem** enim mea voluntas.
 sed tua fiat. **Apparuit** autem illi angelus
 de celo: confortans eum. **Et** factus magis
 nimis plenus orabat: et factus est sudor
 eius sicut gutte sanguinis decurrentis
 in terram. **Et** cum surrexisset a oratione:
 et venisset ad discipulos suos: invenit
 eos dormientes perisagia. **Et** ait
 illis. **Quid** dormitis? **Surgite** orate:
 ne intretis temptationem. **Ad** huc
 eo loquente: ecce turba et quae voca-

bat iudas vii de duodecim ante.
cedebat eos. et appropinquabat ihu
ut oscularetur eum. **I**hc autem dixit illi.
Juda. osculo filium hominis tradis? **V**i-
dentes autem hi qui circa ipsum erant
quod futurum erat. dixerunt ei. **D**ne.
si percussimus in gladio? **E**t percussit
vng ex illis seruum principis sacer-
dotum. et amputavit auriculam eius
dextram. **R**espondens autem ihc ait.
Venite usque huc. **E**t cum ~~in~~ tetigis-
set auriculam eius. sanauit eum. **D**ixit
autem ihc ad eos qui venerant ad se
principes sacerdotum. et magistratus
templi et seniores. **Q**uasi adlatro-
ne existis cum gladiis et fustibus cum
cotidie vobiscum fuerim in templo
non extendistis manum in me. **S**ed hec
est hora vestra. et potestas tenebrarum.
Conprehendentes autem eum dixerunt
ad domum principis sacerdotum. **P**e-

trus ve
so autem ig
sedentibus
eorum. **Q**u
dente ad
dixit. **E**t
stant eum
Et post
Et tu de
O homo
quasi hor
bat dice
namque
Petrus
Et conti
cantant
spexit p
verbi di
gallus c
Et egre
amare.

trus vero sequebat^{en} a longe. **I**acn
 so aut² igni in medio atrio & circum
 sedentibz illis: erat petrus in medio
 eoz. **Q**ue cu vidisset ancilla queda se
 dentē adhm: & eū finisset ~~in~~ intuita
 dixit. **E**t hic cu illo erat. **A**t ille ne
 gavit eū dicens. **A**juhē: nō noui illū
Et post pusillū aliq videns eū dixit
Et tu de illis es. **P**etrus vero ait
O homo nō sum. **E**t interuallo fco
 quasi hore vniq. aliq quida affirma
 bat dicens. **V**ere & hic cu illo erat.
Namq & ~~gallus~~ ē gahleg ē. **E**t ait
Petrus **H**omo nescio quid dicas.
Et continuo adhuc illo loquente.
 cantauit gallus. **E**t quersq dñs. re
 spexit petrū. **E**t recordatq ē petr⁹
 verbi dñi sic dixerat: qz p̄usqm
 gallus cantet ter me negabis.
Et egressus foras petrus fleuit
 amare. **E**t viri qui tenebant eū

illudabant ei cedentes. Et vela
uerunt eum et percussabant faciem
eius. et interrogabant eum dicentes
Phezia. quis est qui te percussit?
Et alia multa blasphemantes
dicebant in eum. Et ut factus est dies.
conuerunt seniores plebis et prin-
cipes sacerdotum et scribe. et dixerunt
illum in concilio suum dicentes. Si tu es
christus. dic nobis. Et ait illis. Si uobis
dixero. non creditis mihi. Si autem et inter-
rogauero. non respondebitis mihi neque
dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis
sedens ad dexteris virtutis dei. **D**ixerunt
autem omnes. Tu ergo es filius dei? **Q**ui
autem **V**os dicitis. quod ego sum. **A**t illi dix-
erunt. Quid adhuc desideramus testimo-
nium? **I**psi enim audiuimus de ore eius. **E**t
exsurgens omnis multitudo eorum.
dixerunt ad pylatum. **C**eperunt autem
illum accusare dicentes. **N**unc inue-
nimus subuertentem gentem nostram. et

phiben
et dico
latq an
Tu es
dens a
ad pnc
nichil
at illi
Comm
sam n
lea us
galyle
galyle
de her
eu ad
ms er
aut v
erat a
ens vi
multa

phibentem tributa dari cesari.
 et dicente se xpm regem esse. **P**y-
 latq aut interrogavit eum dicens
Tu es rex iudeorum. **A**t ille respon-
 dens ait. **T**u dicis. **A**it aut pylatq
 ad principes sacerdotum et turbas
Nichil in venio cause in hoc homine.
At illi ~~in~~ vale sciebant dicentes
Commovit populum. docens per univer-
 sam iudeam. et incipiens a gal-
 lea usq huc. **P**ylatq aut audies
 galyleam. interrogavit si homo
 galyleus esset. **E**t ut cognovit qd
 de herodis potestate esset. remisit
 eum ad herodem. qui et ipse iherosoli-
 mis erat illis dieb. **H**erodes
 aut viso ihu. gausus e valde.
Erat aut ex multo tempe cupi-
 ens videre eum. eo qd audierit
 multa de illo. et sperabat signum

aliquot videre ab eo fieri. **I**n
terrogabat aut illū multis
sermonibz. **A**t ipse nichil illi
respondebat. **S**tabant aut
p̄ncipis sacerdotū & scribe.
q̄stanter accusantes eū. **S**pre-
int aut illū herodes om̄i ex-
eratu suo. & illū in dūtū ve-
ste alba. & remisit ad pylatū
Et facti sunt amici herodes
pylatū in ip̄a die. nam antea
inimici erant adinvicem. **P**y-
latū aut q̄vocatis p̄ncipibz
sacerdotū & magistratibz &
plebe. **D**ixit ad illos. **O**btin-
istis in hūc hominē quasi a v̄ten-
tem ppl̄n. & ecce ego corā vob̄
interrogans nullā causā in-
veni in homine isto ex his in
quibz eū accusatis. **N**eque

herodes
et ecce
Emenda
Necesse
eis per
manit
ba dice
nobis
ter sed
mansit
in care
Pylat
dimittit
in aban
afige
dixit
cit ist
in veni
et dim
vocib

herodes. Nam remisi uos ad illum.
 et ecce nichil dignu morte ^{actu} est ei
 Emendatum ergo illum dimittam
 Necesse autem habebat dimittere
 eis per diem festum unum. Exda
 mant autem simul uniuersa tri
 ba dicens. Tolle hunc & dimitte
 nobis barraban. Qui erat prop
 ter sedicionem quandam factam
 in ciuitate et homicidium missus
 in carcerem. Iterum autem
 Pylatus locutus e ad illos. Volens
 dimittere ihesum. At illi succu
 mabant dicentes. Crucifige. cru
 cifige illum. Ille autem tercio
 dixit illos. Quid enim mali fe
 cit iste. Nullam causam mortis
 in uenio in eo corripia ergo illi
 et dimittam. At illi in stabant
 uocibus magnis. Postulantes

beo fieri
 Et illi multo
 de nichil illi
 stabant aut
 u & scribe.
 tes eu. Spre
 des omi ex
 it induti ve
 it ad pylatu
 ia herodes
 nam antea
 iuricem py
 s paci pi
 strati q
 los. Obta
 e quasi a
 ego coru uo
 la causa m
 o ex hui m
 s. h. neq

ut crucifigeret² Et inualeſcebant
voces eoz. Et pylatus ad iudica-
vit fieri petitione eoz. Dimiſit
autem illis eu qui ppter homicidiu
& ſeditione miſſus fuerat in carce-
rem. quem petebant. ihm vero
tradidit voluntati eoz. Et cu du-
cerent eu. apprehenderunt ſymo-
ne quenda cyrenenſem uemente
de villa. & impoſuerunt illi cru-
cem portare poſt ihm. Seque-
bat² aut illu turba multa ppli
& mulieru que plangebant &
lamentabantur eu. Conuerſus
ad aute ad illas ihc dixit. **N**on
uerlm nohte flere ſup me ſed
ſup uos ipas flete. & ſup filios
vros. qm ecce uenient dies in-
quibz dicent. **B**eate ſteriles &
ventres que n genuerunt. et

in valescibant
 atq; admirati
 eorum. Admiserunt
 propter hominidū
 fuerat in carce
 runt. Ihm vero
 eorum. Et cū du
 derunt symo
 sem vementē
 runt ihu con
 ihm. Seque
 multa pla
 gebant &
 i. Conuersi
 dixit. Fine
 sup me sed
 e & sup filios
 nent dies m
 te steriles &
 uerūt. et

ubera
apien
nos z
in viri
quid fi
duo ne
Et po
ctur
eu z l
almi a
Pr d
qd fac
vestra
Et sta
derid
dicen
sahn
elect
htes
fero

ubera que nō lactauerūt **T**unc in-
 cipient dicere montibz cadite sup
 nos ⁊ collibz opite nos. ⁊ quia si
 in viridi ligno hec faciunt. marido
 quid fiet? **D**ucebant autē ⁊ alii
 duo nequā cū eo. ut interficerent
Et postq̄ venerūt in locū qui di-
 citur caluaria. ibi crucifixerūt
 eū ⁊ latrones unū adextris. ⁊
 aliu ad sinistris **H**ic autē dicebat
Dñe dimitte illis. nō em̄ sciunt
 qd faciunt **D**ividentes vero
 vestimenta ei⁹. miserūt sorte
Et stabat pl⁹ expectans. **E**t
 deridebant eū p̄ncipes cū eis
 dicentes. **A**lios saluos fecit. se
 saluū faciat si hic ē xp̄c dei
 elect⁹ **I**ludebant autē ei ⁊ in-
 htes. accedentes ⁊ acetū of-
 ferentes illi dicentes. **S**i tu

es rex iudeoz. saluum te fac. Erat
aut sup scriptio scripta sup illu
litteris grecis & latinis & hebray
cis. **H**ic e rex iudeoz vna aut
de his qui pendebant latrombz
blasphemabat eu dicens. Si tu
es xpc. saluum fac te metipm &
nos. Respondens aut alter in
crepabat illu dicens. Neq tu ti
mes dm. qd in eadem dampna
aone es. Et nos quidem iuste
na digna factis recipim. Hic
vero nichil mali gessit. Et dice
bat ad ihm. **D**ne memento
mei cu veneris in regnu tuu.
Et dixit illi ihc. **A**me dico tibi
hodie mecu eris in paradiso. E
rat aut fere hora sexta. & te
nebre facte sunt in vniuersa
terra. usq in hora nona. Et ob

un te fac. Erat
 scripta sup illu
 tims + heroy
 eoz. vna aut
 ant latrombz
 dicens. Si tu
 temetipm +
 aut alter m
 ns. Neq tu b
 em dampna
 undem niste
 apm. hic
 ssit. Et dice
 memento
 regnu tni
 ne dico tibi
 paradiso. E
 sexta. + te
 vniuersa
 nona. Et ob

scivato
scissum
magna
mendo
spw au
fm ev
hic hon
turba
taculu
pauae
Staba
z mil
hlea. l
ioseph
z nista
actibz
iudee
Si. hic
corpg
in sindo
mento

scruata ē sol. ⁊ velum templi
 scissum ē mediū. Et clamans voce
 magna ih̄c ait. **P**ater in manus
 commendo sp̄m meū. Et hec dicens ex-
 spirauit. Videns autē centurio qđ
 factū erat glorificauit d̄m dicens. Vere
 hic homo iustus erat. Et om̄s om̄is
 turba eorū qui simul ad erant ad spec-
 taculū istū. ⁊ videbant que fiebat.
 Percuiebant pectora sua reuerbatur.
Stabant autē om̄s noti ei⁹ a longe
 ⁊ mulieres que secute erant aga-
 hlea. hec videntes. Et ecce vir nōie
 ioseph qui erat decurio vir bonus
 ⁊ iustus. hic nō conserat consilio ⁊
 actib⁹ eorū. ab aromathya ciuitate
 iudee. qui et ip̄e expectabat reḡm
 d̄i. hic accessit ad pylatū ⁊ petiit
 corpus ih̄u. Et depositū inuoluit
 in sindone ⁊ posuit eū in monu-
 mento exciso. in quo non dū q̄sq̄

positus fuerat. **In pasceue passio**
dm̄ nr̄i ih̄u xp̄i sc̄dm̄ ioh̄em.
gressus ē ih̄c cū discipulis
suis. trāstorrentē cedron.
ubi erat ortus. In quē intronit
ip̄e ⁊ discipuli ei⁹. Dicebat autē
⁊ iudas qui tradebat eū locū.
q̄ frequenter ih̄c q̄uenerat illuc
cū discipulis suis. Iudas autē cū
accepisset cohortem ⁊ a pontifi-
cib⁹ ⁊ phariseis ministros. venit
illuc cū lateribus ⁊ facib⁹ ⁊ armis
Ih̄c itaq̄ sciens om̄ia que ventu-
ra erant sup̄ eū p̄cessit ⁊ dicit
eis **Quē queritis?** Respondēt
ei. **Ih̄m nazarenū.** Dicit eis
ih̄c. **Ego sum.** Stabat autē ⁊ iu-
das qui tradebat eū cū ip̄is
vt ergo dixit ego sum. abiērūt
retro sū ⁊ ceciderunt interrā

Terū
queri
naza
vobi
ritis
ret
diti
Iym
dm̄ e
seru
tram
Dy
gladi
quē
Coho
iudec
ueri
nam
phe
erat
derat